

УДК 140

Бондаренко О.О.¹,

Ємельяненко Є. О.²

¹ студ. гр. РТ-810м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ МІФІВ ПРО СТВОРЕННЯ СВІТУ ТА ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ

Питання про походження світу завжди було чимось таємничим і хвилювало людство споконвіку. Багато років, навіть зараз, це питання сприймається людьми як одне з найважливіших. Є багато відповідей на дані питання, але стовідсоткових, на даний момент, не існує.

З цього випливає, що знаючи як світ стався, можна зрозуміти, що він собою являє. Наші предки теж по-різному представляли створення світу, у них це було «по-своєму». Теорії нашого часу можна аргументувати, а ось теорії наших предків досить складно. Як зауважував Ернст Кассісер: «З усіх явищ людської культури, міф і релігія найгірше піддаються чисто логічному аналізу. На перший погляд міф здається тільки хаосом – безформною масою нескладних ідей».

Міфологічне сприйняття завжди насичене емоційними якостями. Все, що б не знаходилося в полі зору, покрито атмосферою радості чи печалі, хвилюванням, захопленням або зневіри. Первісна людина висловлювала свої почуття не тільки за допомогою символів, але і конкретно. Щоб зрозуміти структуру міфу, треба вивчати способи їх цілісного вираження.

Власне, і людина зберігає цілісність лише тоді, коли здатна дати відповідь на питання: хто вона і звідки. У кожного народу існували свої версії про походження світу. У більшості випадків, вони залишали слід в мовах і ритуалах, переказах і казках, віршах і піснях. Сюжети про створення світу дослідники називають космогонічними, а ті, які розповідають про появу людини – антропогонічними.

У різних міфологіях зустрічається створення космосу і землі зі світового океану, але в фольклорних писаннях на Русі іноді з'являлися сюжети і персонажі, які сильно відрізнялися від сказаних раніше. Найбільше любили наші предки писання, де творцями виступають дві стихійні сили, світла і темна. Всього існує сотні, а то й тисячі міфів про створення світу і появи на ньому перших людей, в кожному куточку нашої планети це виглядало по-своєму. Я ж хочу перерахувати найцікавіші й найпопулярніші з них.

У Єгипті люди думали, що головним творцем світу був бараноголовий бог Хнум. Він виліпив на гончарному крузі з глини увесь світ, людей, тварин і їх Ка (душу).

У стародавніх індійців прабатьком світу був Брахма. Весь світ, а також люди, тварини з'явилися з тіла Пуруші. Він був першоствореною людиною, якого боги принесли в жертву на початку світу.

Стародавні китайці представляли створення світу трохи інакше. У них всесвіт спочатку був змістом курячого яйця. Далі, всередині яйця, народився Пань-Гу. Через 18 тисяч років світлий початок (ян) утворив небо, а каламутне і важке (інь) - землю. Всі ці 18 тисяч років Пань-Гу виростав на три метри кожен день. Через це небо і відокремилася від землі. Після смерті Пань-Гу, з частин його тіла стався світ (схоже було у стародавніх індійців). Найцікавіше в цьому міфі те, що паразити, котрі жили на тілі Пань-Гу перетворилися на людей.

У грецькій міфології люди були виліплені з землі і води. Зробив їх, двоюрідний брат Зевса, Прометей. А світ виник із безмежного Хаосу (весь світ і безсмертні боги).

У ацтеків ж ніякого Хаосу не було. У них був абсолютний вакуум, в якому жив Верховний Бог - Оmeteotль. Він породив інших богів, які, в свою чергу створили все живе навколо.

У японських міфах весь світ був у вигляді океану, більше схожого на болото. У цьому океані росли очерети і з них були народжені боги. Чомусь, відразу після свого народження вони почали ховатися в цих самих очеретах. Поки вони ховалися, інші боги почали помішувати океан. Помішували його так довго, поки не сформувалася земля - Японія. У цих богів були діти, які згодом стали прабатьками стихій.

У Скандинавській міфології Одін (верховне божество) і його брати створили світ. Далі вони вирішили його населити. На березі моря знайшли два дерева: ясен та вільху. Після того як боги їх зрубали, то вирішили зробити з ясеня чоловіка, а з вільхи - жінку. Потім один з богів вдихнув в них життя, інший дав розум, а третій - кров і рум'яні щоки.

Після розгляду одних з найцікавіших міфів про створення світу і перших людей пропоную розглянути три не менш цікавих, можна сказати трішки смішних, міфів про те, як з'явилися люди у народів Центральної Америки, північноамериканських індіанців і північноамериканського племені Акома:

У народів Центральної Америки людей робили кілька разів. Перший раз - з мокрої глини, другий - з дерева і тільки на третій раз боги вирішили створити людей з плоті і крові. Для цього їм потрібен був благородний матеріал - білий і жовтий маїс (кукурудза). Боги обмолотили качани, замісили тісто, з якого і зліпили перших розумних людей.

У північноамериканських індіанців сталося все дуже просто. Було дуже спекотне літо, що висохла навіть водойма, в якій жили черепахи. Тоді вони вирішили пошукати інше місце для житла. Вирушили в довгий шлях і найтовстіша черепаха, щоб полегшити собі дорогу, зняла панцир. Дуже довго йшла вона без нього, поки не перетворилася на людину.

У північноамериканського племені Акома «цікаво» розказана поява перших людей. Там сказано, що перші дві жінки дізналися уві сні, що люди живуть під землею. Після цього, вони взяли лопати і вирили яму, щоб звільнити людей.

Так узагальнюючи, можна сказати, що питання про створення світу і появи на ньому перших людей завжди хвилювало людство. Міфи, легенди, писання пов'язані з даним питанням були різними в кожному з куточків нашої планети. У когось світ створив бог Хнум, у когось Брахма, а у когось всесвіт був складом курячого яйця і так далі. Знати як створений світ,

звичайно, завжди було і буде цікаво, але це не так важливо. Важливим є те, що відбувається зараз, у даний момент. Тому як сказав, австрійський письменник, Франц Кафка: «Людина давно відмовився від участі в створенні світу і відповідальності за нього». Це дуже сильна фраза, яка добре відображає наш світ на сьогодні.